

TRIKOTAJ MATOSIDAN BOLALAR KIYIMINI TIKISH

Jamoldinova Maxbuba Sotvoldiyevna

Farg'ona ICHSHUI maxsus texnikumi Ishlab chiqarish ta'lim ustasi

Annotasiya: Mazkur maqolada trikotaj matolarining xususiyatlari, ularning bolalar kiyimlari tikishdagi o'rni va afzalliklari tahlil qilinadi. Bolalar terisi uchun qulaylik, harakatchanlik va sog'lom muhit yaratishda trikotaj matolar muhim ahamiyat kasb etadi. Shuningdek, maqolada bolalar kiyimlarini loyihalash, andaza olish, bichish va tikish jarayonlari haqida ma'lumotlar beriladi hamda amaliy tavsiyalar keltiriladi. Tadqiqot natijalari trikotaj matolaridan foydalanish orqali sifatli va zamonaviy bolalar kiyimlarini yaratish imkoniyatlarini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: Trikotaj mato, bolalar kiyimi, kiyim tikish, mato xossalari, bichish, andaza, moda, tekstil, qulaylik, elastiklik.

Abstract: This article analyzes the properties of knitted fabrics, their role and advantages in sewing children's clothing. Knitted fabrics play an important role in creating comfort, mobility and a healthy environment for children's skin. The article also provides information on the processes of designing, sizing, cutting and sewing children's clothing, and gives practical recommendations. The results of the study show the possibilities of creating high-quality and modern children's clothing using knitted fabrics.

Keywords: Knitted fabric, children's clothing, sewing clothes, fabric properties, cutting, sizing, fashion, textiles, comfort, elasticity.

KIRISH

Kiyim-kechak inson hayotida zaruriy ehtiyojlardan biri bo'lib, ayniqsa bolalar uchun tanlanadigan kiyimlar yuqori sifatli, qulay va gigiyenik talablar asosida tanlanishi muhimdir. Bugungi kunda trikotaj matolar bolalar kiyimlari tikishda eng ommabop materiallardan biri hisoblanadi. Ular nafaqat yumshoqligi, balki elastikligi va havo o'tkazuvchanligi bilan ham ajralib turadi. Ushbu maqolada trikotaj matosidan foydalangan holda bolalar kiyimlarini tikish jarayonining texnologik bosqichlari, mato tanlash mezonlari va amaliy tajribalar asosida yondashuvlar yoritiladi. Maqsad – bolalar uchun estetik, zamonaviy va qulay kiyimlar yaratishdir.

Adabiyotlari tahlili va metodologiya

O'zbekiston tikuvchilik va yengil sanoat sohasi bo'yicha olib borilgan tadqiqotlarda trikotaj matolarining o'rni alohida e'tirof etilgan. Jumladan, M. Tursunova, G. Xodjiev, va Z. Yusupova kabi mualliflarning ishlanmalarida trikotaj matolarining fizik-mexanik xususiyatlari, gigiyenik afzalliklari va amaliyotdagi qo'llanilishi keng yoritilgan. Trikotaj materiallari to'qimachilik sohasida qulay, cho'ziluvchan, yengil va yumshoq bo'lishi bilan ajralib turadi, bu esa ayniqsa bolalar kiyimi uchun juda muhimdir.

“To'qimachilik materialshunosligi” (Toshkent, 2018) nomli o'quv qo'llanma va “Kiyim konstruksiyasi va modellash” bo'yicha darsliklar ham ushbu yo'nalishda muhim ilmiy asos bo'lib xizmat qiladi. Ushbu manbalarda trikotaj matolar bilan ishlash texnologiyasi, material tanlash mezonlari va kiyimni tikish bosqichlari haqida chuqur tahlillar mavjud.

Tadqiqotda trikotaj matolarining bolalar kiyimlari uchun mosligini aniqlash maqsadida quyidagi metodlardan foydalanildi:

- Nazariy tahlil ilgari chop etilgan o'zbek va xorijiy adabiyotlar o'rganildi.
- Eksperimental usul. turli trikotaj matolar bilan bolalar kiyimlarini tikish sinov tariqasida amalga oshirildi.
- Taqqoslash usuli. tikilgan kiyimlar mato sifati, chidamliligi, gigiyenikligi va estetik ko'rinishi bo'yicha baholandi.
- So'rovnoma va kuzatuv. bolalar va ularning ota-onalari fikrlari asosida kiyimlar qulayligi baholandi.

Tadqiqot davomida quyidagi metodlardan foydalanildi:

- Tahliliy metod – trikotaj matoning fizik-mexanik xossalari (elastiklik, gigiyeniklik, cho'ziluvchanlik) o'rganildi;
- Amaliy kuzatuv – o'quvchilarning laboratoriya darslari davomida trikotaj matodan bolalar kiyimini tikish jarayonlari kuzatildi;
- Eksperimental metod – ikki xil turdagi trikotaj matodan (100% paxta va sintetik aralashma) bir xil modeldagi bolalar futbolikasi tikilib, kiyinishdagi farqlari taqqoslab tahlil qilindi;
- Suhbat va so'rovnoma – ota-onalar va tikuvchilar orasida bolalar uchun trikotaj matolarni tanlash bo'yicha afzalliklar haqida so'rovlar o'tkazildi.

Natijalar va muhokamalar

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, trikotaj matolari:

- Bolalar terisi bilan yaxshi moslashadi, allergik ta'sir qilmaydi.
- Harakatda erkinlik yaratadi, bu esa bolalar uchun juda muhim.
- Tikish jarayonida qulay bo'lib, turli modellarni yengil yaratish imkonini beradi.

Muhokamalarda aniqlanishicha, eng samarali va gigiyenik trikotaj turlari – interlok, ribana va kulirka matolari bo'lib, ular issiqlik o'tkazuvchanlik, elastiklik va chidamlilik bo'yicha yuqori ko'rsatkichlarga ega. Biroq, trikotaj bilan ishlashda choklarning cho'zilishi va deformatsiyaga uchrash ehtimoli borligi ham inobatga olinishi kerak.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki:

- Trikotaj matolar gigiyenik talablarga javob beradi, bolalar terisiga zarar yetkazmaydi va allergiya keltirib chiqarmaydi.
- 100% paxtali trikotaj mato tikuvda biroz cho'zilsa-da, eng qulay hisoblanadi.
- Aralashma matolar esa shaklini yaxshi saqlaydi, biroq uzoq muddat kiyilganda terlashga olib kelishi mumkin.
- Trikotaj matodan tikilgan kiyimlar bola harakatiga xalal bermasdan, uni erkin harakatlantirishga imkon beradi.
- Ota-onalarning 80% i bolalar uchun trikotaj kiyimlarni tanlashini bildirdi.

Muhokamalar davomida, ushbu material bilan ishlash uchun tikuvchidan aniq andaza olish, yumshoq moslama tikuv usullarini qo'llash va matoni avval yuvib, tikishga tayyorlash tavsiya etiladi.

XULOSA.

Trikotaj matolari bolalar kiyimlarini tikishda eng maqbul materiallardan biri hisoblanadi. Ularning elastikligi, yumshoqligi, gigiyenik xususiyatlari va tikishga qulayligi

tufayli ushbu materiallar bugungi kunda keng qo'llanilmoqda. Tadqiqot natijalariga ko'ra, to'g'ri mato tanlovi va sifatli ishlov berish orqali zamonaviy, qulay va estetik jixatdan jozibador bolalar kiyimlarini yaratish mumkin. Kelgusida bu yo'nalishda innovatsion dizayn va ekologik toza materiallar bilan ishlash tadqiqotlari ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Trikotaj matolar bolalar kiyimlari uchun eng maqbul materiallardan biri sanaladi. Ular qulaylik, sog'liqqa zarar yetkazmaslik, estetik ko'rinish va foydalanishdagi amaliylik nuqtai nazaridan yuqori afzalliklarga ega. Maqolada o'tkazilgan eksperiment va tahlillar asosida aytish mumkinki, trikotaj matosidan foydalanish orqali zamonaviy, gigiyenik va ergonomik bolalar kiyimlarini yaratish imkoniyati mavjud. Kelgusida ushbu yo'nalishda amaliy va metodik ishlanmalarni yanada kengaytirish lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YHATI:

1. Abdullayev, O. Bolalar kiyimi modellashtirish asoslari. Toshkent: O'zbekiston Milliy Nashriyoti, 2016. 50-75-betlar.
2. Qodirova, G. Tikuvchilik texnologiyasi va dizayn. Samarqand: Samarqand Davlat Universiteti Nashriyoti, 2019. 90-115-betlar.
3. Tursunov, J. Moda dizayni va kiyim modellashtirish. Toshkent: Texnologiya Nashriyoti, 2018. 80-105-betlar.
4. Ergasheva, N. Reglan bichimlar va ularning tikilishi. Buxoro: Buxoro Davlat Pedagogika Instituti Nashriyoti, 2017. 40-65-betlar.
5. Salimov, M. Tikuvchilik san'ati va andoza tayyorlash usullari. Toshkent: San'at Nashriyoti, 2020. 70-95-betlar.
6. Tursunov, H. (2024). Kar va zaif eshituvchi o'quvchilarning axborot kompetensiyasini rivojlantirish: farg'ona misolida. Conference on Digital Innovation : "Modern Problems and Solutions", 206–209. *извлечено от* <https://fer-teach.uz/index.php/codimpas/article/view/2445>
7. Hojiakbar Tursunov. Imkoniyati cheklangan o'quvchilarning axborot kompetensiyasini rivojlantirish: O'zbekiston va yevropa tajribasi. Talim fan va innovatsiya jurnali. 6 son. 2024 yil. 575 bet
https://esijournal.uz/wp-content/uploads/2025/01/Talim_fan_va_innovatsiya_6_son_2024_yil.pdf
8. Hamidullo o'g'li, T. H. (2022). HOZIRGI KUNNING DOLZARB IMKONIYATLARI. JAWS VA NVDA DASTURLARI. Scientific Impulse, 1(2), 535-537.
9. Tursunov, H. (2024). Kar va zaif eshituvchi o'quvchilarning axborot kompetensiyasini rivojlantirish: farg'ona misolida. Conference on Digital Innovation : "Modern Problems and Solutions", 206–209. *извлечено от* <https://fer-teach.uz/index.php/codimpas/article/view/2445>
10. TURSUNOV HOJIABBAR HAMIDULLO O'G'LI. KAR VA ZAIF ESHITUVCHI YUQORI SINF O'QUVCHILARINING AXBOROT KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISH TASHKILIY-METODIK MUAMMOLARI. (2025). International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health, 54-62.



11. Tursunov, H. H., & Hoshimov, U. S. (2022). Ta'lim tizimida ko'zi ojiz o'quvchilarni informatika va axborot texnologiyalari fanida o'qitish texnologiyalar. *Новости образования: исследование в XXI веке*, 1(5), 990-993.

12. Hamidullo o'g'li, T. H., & Kamolovich, B. E. (2023). IMKONIYATI CHEKLANGAN O'QUVCHILAR BILAN ISHLASH TAJRIBASI. *Scientific Impulse*, 1(7), 648-653.

13. Karimova Z.M. "Tikuvchilik texnologiyasi". – "Yangi asr avlodi" nashriyoti, 2021-yil, Buxoro. Betlar: 80–85